

‘แม่กลอง’ สายน้ำแห่งคุณ
ตำนานสวนนอก **‘บางอ้อ’**

ทดลอง'สายน้ำแห่งคุณดำ
งานส่วนนอก'บางช้าง'

★เดลินิวส์★ วาไรตี้

ถิ่นสมุทรสงคราม ชื่อเดิมของจังหวัด นอกจากชื่อแม่กลองแล้วยังมีชื่ออื่นอีก เพราะสมัยก่อนคนทั่วไปรู้จัก “อัมพวา” ในชื่อของ “บางช้าง” ควบคู่กันมากับ “บางกอก”

ดังเช่นมีคำกล่าวว่า “บางช้างสวนนอก บางกอกสวนใน” ที่เป็นไปได้ว่า ตำแหน่งที่ตั้ง สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ทั้งบางกอก และบางช้าง คล้ายคลึงกัน ด้วยต่างอยู่ในที่ดอน เกิดจากการทับถมของตะกอนลำน้ำคดเคี้ยวออกสู่ทะเล เหมาะแก่การทำเรือกลสวน ซึ่งในทริป “มนต์รัก...คนแม่กลอง” โดย บริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน) หรือ เคทีซี ก็ได้ฉายภาพให้เห็นชัดเจนขึ้น...



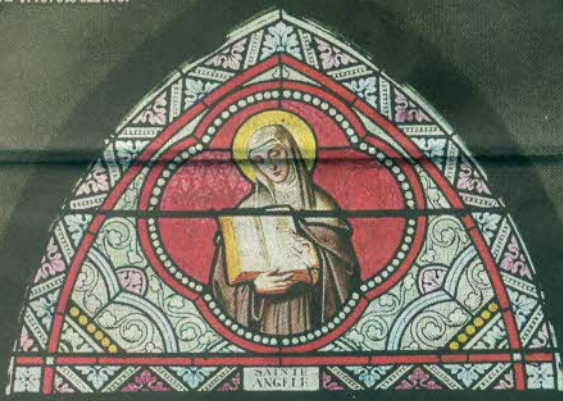
วัดบางแคใหญ่



‘แม่กลอง’ สายน้ำ ตำนานสวนนอก

กระจกสีโบสถ์





สภาพแวดล้อมภูมิศาสตร์ บางกอกและบางช้าง คล้ายกัน

และด้วยความอุดมสมบูรณ์ ที่ถือเป็นทรัพย์สินในดิน ก็ทำให้ชาวบ้านในย่านนี้มีการทำ น้ำตาลมะพร้าว มาตั้งแต่อดีต แม้ปัจจุบันจะมีการทำน้อยลง แต่ที่โครงการอัมพวา ชัยพัฒนานุรักษ์ อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม ยังมีการอนุรักษ์ การทำแบบดั้งเดิม ที่ยังใช้เตาไฟแบบโบราณ

โดยคุณป้า ที่สาธิตการทำเล่าว่า การทำน้ำตาลมะพร้าว เป็นอาชีพดั้งเดิมของคนที่นี่ เนื่องจากพื้นที่นี้มีมะพร้าวเยอะ ชาวบ้านจึงนำมะพร้าวมาใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ในการทำน้ำตาลมะพร้าวแบบดั้งเดิม จะเริ่มจากเลือกงวงมะพร้าว ที่ไม่อ่อนหรือแก่เกินไป จากนั้นใช้มีดปาด แล้วนำกระบอกไม้ไผ่มาสวมรองน้ำไว้

ซึ่งในกระบอกไม้ไผ่จะใส่ไม้พะยอม ที่ช่วยป้องกันการบูด และจะเก็บน้ำที่หยดลงมาในกระบอกเช้าและเย็น โดยช่วงเช้าจะเก็บตั้งแต่ตีสี่ ถึงเจ็ดโมงเช้า ส่วนอีกเวลาจะเก็บตั้งแต่บ่ายสามโมง ถึงหกโมงเย็น โดยน้ำที่เก็บตอนเช้า จะมีคุณภาพดีกว่า ด้วยอุณหภูมิตอนเช้าที่มีบรรยากาศเย็น ต่างจากน้ำที่ได้จากช่วงบ่าย ที่บางครั้งสภาพอากาศร้อนเกินไป ทำให้คุณภาพน้ำไม่ดีเท่าตอนเช้า

จากนั้นพอรวบรวมน้ำตาลมะพร้าวได้ 40-80 ลิตร จะนำมาเทลงกระทะ แล้วกรองเอาเศษไม้พะยอม สิ่งแปลกปลอมออก ต่อมานำมาเคี่ยวบนเตาไฟโบราณ ที่มีการระบายควันด้วยปล่องไฟ ทำงัดได้ ที่ก็นำมาตี เพื่อเพิ่มอากาศ ก่อนบรรจุนำไปขาย

โดยผลิตภัณฑ์น้ำตาลมะพร้าว มักนำไปทำเป็นน้ำเชื่อมหลอดชง, ตักกับน้ำพริก หรือชงกับกาแฟ สามารถนำไปแปรรูปได้หลายรูปแบบ

นอกจากวิถีชาวบ้าน ที่สายน้าแห่งนี้หล่อเลี้ยงแล้ว ในเชิงประวัติศาสตร์ ด้านศาสนา ก็เป็นอีกเรื่องที่น่าสนใจ โดยเฉพาะที่อาสนวิหารแม่พระบังเกิด บางนกแขวก จ.สมุทรสงคราม ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลโบสถ์เล่าว่า โบสถ์นี้สร้างเมื่อ ค.ศ. 1890 ใช้เวลาสร้างทั้งหมด 6 ปี รวมอายุกว่า 123 ปี



ในสวนและเตาทำน้ำตาลโบราณ



น้ำตาลมะพร้าวที่เสร็จแล้ว

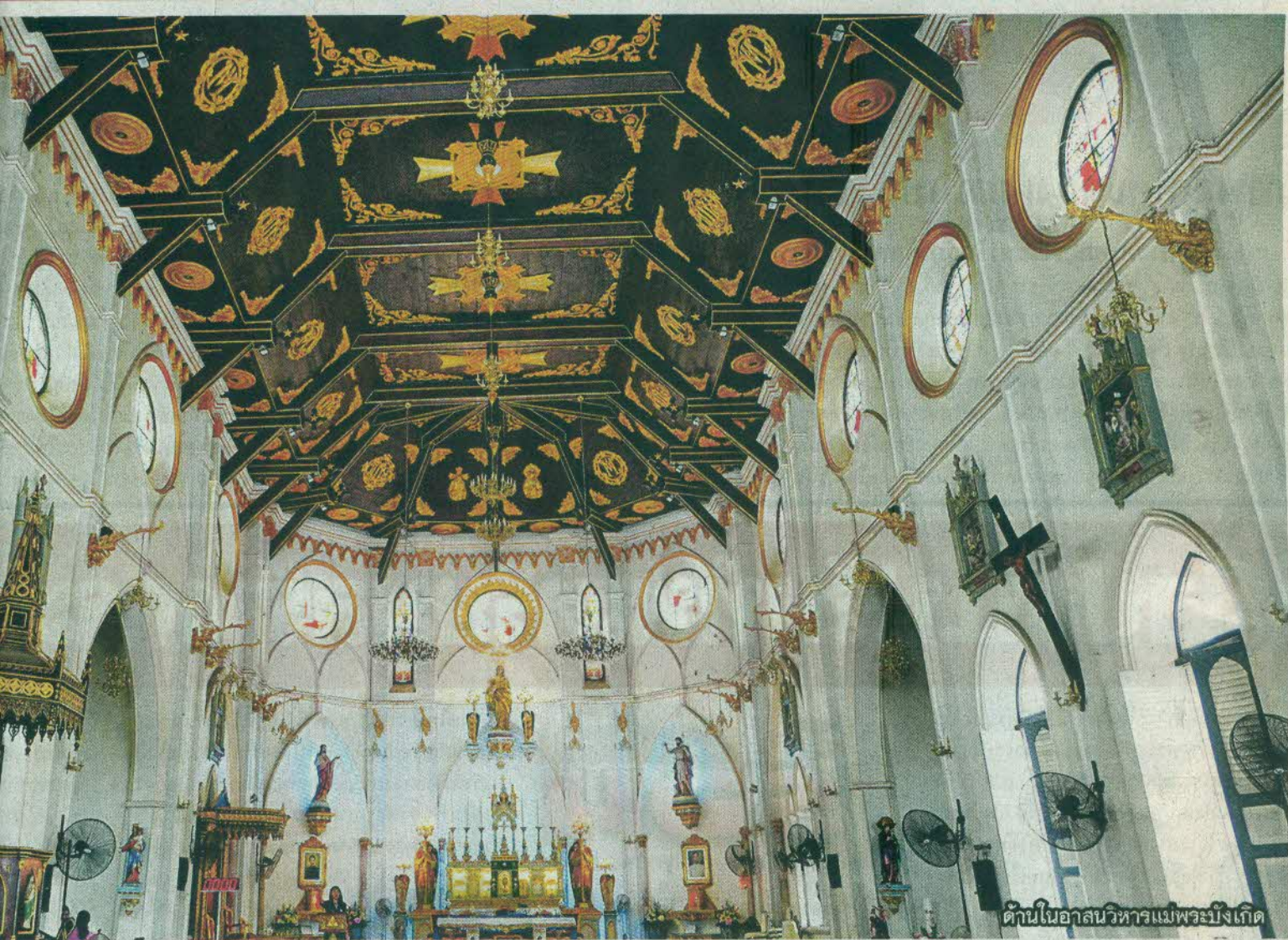
โดยมีชุมชนที่สร้างโบสถ์มาจากฝรั่งเศส เดิมมีคนที่นี่นับถือศาสนาคริสต์ จากโบสถ์กาลหว่าร์ กรุงเทพฯ มาอยู่ในพื้นที่ ซึ่งห่างจากตรงนี้ประมาณ 5 กิโลเมตร จากนั้น เมื่อเผยแพร่ศาสนา และมีผู้นับถือมากขึ้น จึงมาสร้างโบสถ์แห่งนี้ โดยคุณพ่อเปาโล ชัลมอน หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “คุณพ่อเปา” เป็นสำเนียงที่เพี้ยนมา เพราะเดิมคนในพื้นที่เป็นคนจีนเยอะ

“โบสถ์เป็นสถาปัตยกรรมกอทิก ที่มีโดมด้านบนหลังคา จุดเด่นอยู่ที่กระเจกสีรูปพระนางมารี และกระเจกบานอื่น ๆ จะเล่า คุณพ่อเจ้าอาวาส เล



เรื่องราวของพระนางมารี

พระเยซู” ครั้งอดีตที่นับถือพ่อกับแม่ทะเลาะกันที่นับถือคริสต์ แต่ยังมีต้องแยกชาย-หญิงให้เดิมพื้นที่นี้เรียกสร้างโบสถ์ จึงใช้ไม้ทูลเสาเข็มเหมือนปัจจุบันน้ำเชื่อมจากอ้อยใส่สีในในประเทศไทย เป็นโบสถ์ของสังฆราชสร้างโบสถ์เสร็จ โดยเสียง ทำให้โบสถ์แพปัจจุบันจะมีจุดที่สามารถเครื่องขยายเสียง และจากข้อมูลของโบสถ์ และภาพ



ด้านในอาสนวิหารแม่พระบังเกิด

'สายน้ำแห่งคุณดำ นอก 'บางช้าง'





เตอร์
กัน ๗



ภาพจิตรกรรมบนฝาผนังไม้



2537 ได้ทำการบูรณะโบสถ์ครั้งใหญ่ และเป็นที่สวยงามดังเช่นปัจจุบัน

ในส่วนของศาสนาพุทธ วัดบางแคใหญ่ ที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำแม่กลอง เป็นอีกแห่งที่มีโบราณสถานที่น่าสนใจอยู่ของผู้นับในย่านนี้ได้อย่างดี...

โดยวัดบางแคใหญ่ สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2357 ภายในวัดมีอุโบสถหลังใหญ่อายุกว่า 200 ปี ด้านหน้ามีเจดีย์เหลี่ยมย่อมุมสิบสอง ศิลปะสมัยอยุธยา และยังมีหลักฐานสำคัญทางโบราณคดีปรากฏบริเวณผนังด้านหน้าโบสถ์ เป็นแผ่นหินชนวนมีอักษรภาษาไทย ถอดความได้ว่า...

“วันอาทิตย์เดือนห้า ขึ้นหนึ่งค่ำ จุลศักราชหนึ่งพันหนึ่งร้อยเจ็ดสิบสาม ปี

เรื่องราวของพระนาง ส่วนปูนปั้นด้านล่าง เป็นภาคทรมาน ของ พระเยซู”

ครั้งอดีตที่นับในโบสถ์จะแบ่งฝั่งชาย-หญิง หลายคนก็สงสัยว่า พอกับแม่ทะเลาะกันหรือเปล่า แต่จริง ๆ แล้วไม่ใช่ เพราะแม่คนที่นี้จะเป็นถือคริสต์ แต่ยังมีธรรมเนียมแบบไทย ซึ่งปัจจุบันนี้รวมกัน ไม่ต้องแยกชาย-หญิงเหมือนแต่ก่อนแล้ว

เดิมพื้นที่นี้เรียกว่า “บางช้าง” มีป่าปกคลุมเต็มพื้นที่ ในการสร้างโบสถ์ จึงใช้ไม้ขนาดใหญ่รองพื้นด้านล่างโบสถ์ แทนการตอกเสาเข็มเหมือนปัจจุบัน ส่วนกำแพงจะก่อขึ้นด้วยปูน ฉาบด้วยปูนดำกับน้ำเชื่อมจากอ้อยเสลิดำ

ในประเทศไทย มี 11 แห่ง ที่ขึ้นชื่อว่า “อาสน” เพราะเป็นโบสถ์ของสังฆราช และยังมีอ่างล้างบาป ที่มีความเก่าแก่ตั้งแต่สร้างโบสถ์เสร็จ โดยทุกวันนี้ยังให้อยู่ และด้วยในอดีตไม่มีลำโพงขยายเสียง ทำให้โบสถ์แห่งนี้ต้องออกแบบให้มีความก้องของเสียง ซึ่งปัจจุบันจะมีจุดที่สามารถพูดและได้ยินกันหมดทั้งโบสถ์ โดยไม่ต้องใช้เครื่องขยายเสียง

และจากข้อมูลระบุว่า ครั้งเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 บางส่วนของโบสถ์ และภาพพระจากสี ได้รับผลกระทบ จนเกิดความเสียหาย คุณพ่อเจ้าอาวาส เลยได้บูรณะซ่อมแซมเรื่อยมา เมื่อมาถึงปี พ.ศ.

มะแม เจ้าพระยาวงษาสุรศักดิ์ ผู้ว่าสมุทรสงคราม ได้สร้างพระอารามนี้ แล้ว ณ วันศุกร์ เดือนสิบ แรมสิบค่ำ พุทธศักราชล่วงแล้วได้สองพันสามร้อยห้าสิบเจ็ด ปีจอ จอคอ

โดยแปลได้ว่า เจ้าพระยาวงษาสุรศักดิ์ ได้สร้างวัดแห่งนี้เมื่อ พ.ศ.2357 ซึ่งเป็นช่วงต้นแผ่นดินรัชกาลที่ 2...

และภายในวัด ยังมีภาพจิตรกรรมสำคัญ ที่บันทึกไว้บนฝาผนังห้อง กุฏิสงฆ์ เขียนด้วยสีฝุ่นผสมกาว ซึ่งพระที่ดูแลเล่าว่า ภาพที่เขียนเกี่ยวโยงกับชีวิตคน และการทำศึกสงครามช่วงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ประมาณสมัย ร.2-ร.3 โดยท่านผู้สร้างวัด ได้ให้ช่างวาดภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ในพื้นที่ เพชรบุรี, ราชบุรี, กาญจนบุรี, สมุทรสงคราม ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ท่านรับผิดชอบดูแล

โดยจิตรกรรมบนผนังไม้ มุมบนจะมีภาพเจดีย์ 3 องค์ และวิถีชีวิต ชาวไทยทรงดำ ลาวโซ่ง รวมถึงชาวกระเหรี่ยง และยังมีภาพการจับนักโทษ การซ้อมทรมานตีทรมาน ทั้งในและนอกกำแพงเมือง

ลายน้ำแห่งแม่กลอง ที่หล่อเลี้ยงผู้คนตั้งแต่อดีต ได้สะท้อนให้เห็นถึงปัจจุบัน ที่ยังรอให้อีกหลายคนได้มาชม และเรียนรู้ชีวิตเหล่านี้ไปกับชาวบ้านท้องถิ่น...

• ทรายอู ดิหมินวอย •